

VERSLAG

van de Buitengewone Algemeene Vergadering op
Zaterdag 6 Januari 1923 van de Nederlandsche
Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde
in Krasnapolsky te Amsterdam.

Opening te 7 uur.

Voorzitter de heer J. A. Holthaus, Zwolle.

Secretaris de heer H. G. Pitsch, Amsterdam,

Aanwezig zijn, volgens de presentielijst 62 leden.

De Voorzitter opent de vergadering met de volgende woorden:

Van harte heet ik U allen hier welkom. Ik dank U namens het tandlijdend Nederland, dat U getoond hebt bereid te zijn om in deze korte weken vol feestdagen nog tijd te offeren voor deze vergadering. Maar evenals het H. B., dat U hiertoe opriep zult ook gij allen wel inzien van welk een groot belang deze bijeenkomst kan worden, en daarom verheug ik mij, dat het mij gegeven is de besprekingen te mogen leiden, om op die wijze naar mijn beste krachten mede te werken tot... ja, tot wat? Tot niets anders dan het in toepassing brengen van de tandheelkundige wetenschap. In verband met het Tijdschrift voor Tandheelkunde en ook in onze zeer nuttige wetenschappelijke vereenigingen hoort men zoo af en toe critiseeren: „Men moet wat minder geleerde theorie en wat meer practische dingen geven, dingen van rechtstreeksch nut”. Welnu, vanavond zal U *niet* verteld worden hoe U vanuit een mesiobucco-distale caviteit van M² i. d. het apicale derde gedeelte van 't mesiolinguale wortelkanaal van zijn puparesten kunt bevrijden. Neen, we werken vanavond niet en détail, maar en gros. We zullen zien, hoe we van honderduizenden menschen de evenveel millioenen caviteiten moeten en kunnen vullen. Dat is practische tandheelkunde op zijn breedst.

Wat baat die eenige prachtige inlay voor de honderden kiezen, die op vulling wachten? Een brug over de IJssel bij 't Katerveer

kan millioenen menschen naar de andere oever brengen, maar zelts ons allerbeste brugwerk kan slechts één patient van dienst zijn. (Volgens sommige nieuwlichters wordt daarmede als regel zelfs die ééne patiënt nog geholpen van de wal in de sloot).

Het is zeker noodig te pogen om onze kunst op steeds hooger peil te brengen, maar toch — het ontbreekt ons minder aan hooge kunst dan aan toegepaste kunst.

Wanneer wij ons, als tandartsen, sociaal en maatschappelijk nuttig willen maken, wanneer we de achting willen erlangen, die we zoo gaarne wenschen, dan moeten we, zooveel als in ons vermogen is, zorgen, dat we niet alleen de „upper ten”, niet zelfs de „upper thousands”, maar de „lower millions” deelachtig maken aan de zegeningen, welke de moderne tandheekkunde brengt, *als ze maar toegepast wordt.*

Dit laatste nu kan, in het groot, alleen geschieden langs den weg van de ziekenfondsen en vanavond is onze taak: na te gaan op welke wijze het gestelde doel het beste te bereiken is.

Ik zal daarom niet langr praten bij de verschillende punten van onze agenda zal toch nog wel een en ander te zeggen zijn.

Met den oprechten wensch, dat deze besprekingen mogen strekker tot heil — ook van ons en vooral van onze collega's, die na ons komen, — maar op de eerste plaats tot heil van onze tandlijdende landgenooten, open ik deze vergadering.

I. *Benoeming van een lid der Verificatie-Commissie.*

De vergadering benoemt den heer van den Hoorn (Haarlem).

II. *Voorstel van de afdeling Amsterdam, overgenomen en gewijzigd door het Hoofdbestuur:*

Aan art. 17 van het huishoudelijk reglement toe te voegen:

Voor ieder, die zich binnen 3 maanden na het verkrijgen van het tandartsdiploma als lid der Maatschappij aanmeldt, wordt gedurende de eerste twee jaar van zijn lidmaatschap de contributie op f 10.— gesteld, waarvan f 5.— aan het Hoofdbestuur wordt afgedragen.

Amendement van de afd. Zuid-Holland:

in plaats van 3 maanden, te lezen: 6 maanden.

Amendement van de afd. Zuid-Nederland:

in plaats van 3 maanden, te lezen: 1 jaar.

Waar de bedoeling van het voorstel is de jonge tandartsen zoo spoedig mogelijk nadat ze hun diploma verkregen hebben in de maatschappij op te nemen, adviseert het Hoofdbestuur het artikel ongewijzigd aan te nemen.

Na een korte inleiding van den Voorzitter en een verdediging van het amendement van Zuid-Holland door den heer Backer Dirks, wordt, nadat door den Voorzitter is verklaard, dat het de bedoeling is, dat de bepaling terugwerkende kracht zal hebben, het bestuursvoorstel met algemeene stemmen aangenomen.

III. *In verband met het voorstel der afd. Gelderland tot wijziging van art. 8 van het huishoudelijk reglement:*

Art. 7 der statuten te lezen als volgt:

Om het lidmaatschap te verkrijgen moet men zich aanmelden bij de afdeeling, in welker gebied men is gevestigd; de wijze van toelating wordt nader geregeld bij huishoudelijk reglement.

Bij verplaatsing der praktijk is men van rechtswege lid van de afdeeling in welker gebied men zich heeft gevestigd.

Het voorstel wordt zonder discussie met algemeene stemmen aangenomen.

IV. *Voorstel van het Hoofdbestuur:*

Art. 9 der statuten te lezen als volgt:

Men verliest het lidmaatschap:

a. terstond:

1o. door overlijden;

2o. door royement door de vergadering der afdeeling, waarvan men deel uitmaakt; het betrokken lid heeft beroep op de algemeene vergadering, binnen een bij huishoudelijk reglement vast te stellen termijn.

Bij een dergelijk beroep wordt het lid als geschorst beschouwd tot de uitspraak der algemeene vergadering.

Het afdeelingsbestuur heeft het recht een voorstel tot royement naar de algemeene vergadering te verwijzen.

b. aan het einde van het vereenigingsjaar (30 April):

door schriftelijke opzegging aan den afdeelingsecretaris vóór 1 Nov. Bij opzegging op of na 1 Nov. duurt het lidmaatschap, behoudens dispensatie van het

Hoofdbestuur, voort tot het einde van het volgend vereenigingsjaar.

Amendement van de afd. Zuid-Nederland:

in plaats van 1 November, te lezen: 1 Februari.

Amendement van de afd. Zuid-Holland:

in plaats van schriftelijke opzegging, te lezen: opzegging bij aangeteekend schrijven.

Terwijl het Hoofdbestuur geen enkel bezwaar heeft tegen het amendement van Zuid-Holland, kan het een opzeggingstermijn voor het lidmaatschap van drie maanden niet aanbevelen.

Bij de behandeling van deze wetswijziging ontspint zich een uitvoerige discussie, waaruit blijkt, dat men nog niet algemeen begrijpt, dat bij aanneming ervan een lid minstens een half jaar en hoogstens anderhalf jaar lid blijft, al naar gelang hij vóór of na 1 Nov. voor het lidmaatschap bedankt.

Zuid-Nederland vindt het onbillijk iemand langer dan hij wenscht lid van een vereeniging te doen blijven, maar vindt toch een opzeggingstermijn van 3 maanden gewenscht. Overijssel vindt het minimum van 6 maanden te kort, terwijl de heer Bosch meent, dat iemand, die den verkeerden kant uit wil, zijn gang zal gaan, al zit hij dan aan een jaar contributie vast en hangt hem een royement boven 't hoofd. Dit dwingt den Voorzitter een volgend punt van de agenda, de boete, in 't geding te brengen.

De vraag van Zuid-Nederland of een dergelijke boetebepaling rechtsgeldigheid heeft en of de boete te innen is, wordt bevestigend beantwoord.

Zuid-Nederland, bij monde van den heer Kocken, is tegen de boetebepaling, omdat men meent dat deze het toetreden van jonge leden zal tegenhouden, waartegenover de Voorzitter het omgekeerde stelt, terwijl hij de boetebepaling als een bescherming der leden motiveert.

De heer Bruske verdedigt de boetebepaling als noodzakelijk voor onze samenwerking met andere groepen, in 't bijzonder in het ziekenfondswezen en zegt, dat voor die samenwerking van ons dergelijke bepalingen verlangd worden.

Terecht merkt hij op: „Wat hindert het, als wij allen te goeder trouw zijn, of die boetebepaling er is? Voor de vrijen is geen band te groot. Wij kunnen niet vooruit weten, wie niet te goeder trouw zullen zijn. Ik herinner mij een geval, waarin een geacht collega een

ander collega heeft aanbevolen als iemand van familie en stand, iemand, die een lid van verdienste zou zijn, maar deze man heeft ons verraden en voor dezen man zouden de maatregelen geschikt zijn geweest. Het is zoo gegaan, dat het fonds, waaraan hij zich verbonden heeft, voor ons verloren is gegaan."

Bij de stemming wordt allereerst het amendement Overijssel met op vier na algemeene stemmen verworpen. Daarna wordt het Hoofdbestuursvorstel met op vier na algemeene stemmen aangenomen.

Het amendement Zuid-Holland: lidmaatschap opzeggen bij aantetkend schrijven wordt na eenige discussie, waarbij de heer Kocken verzoekt te doen aantekenen, dat hij tegen al deze voorstellen is, aangenomen met meer dan het vereischte twee derde der uitgebrachte stemmen.

V. Voorstellen van de afdeeling Amsterdam, overgenomen en gewijzigd door het Hoofdbestuur:

A. Art. 23 van de statuten te lezen als volgt:

De Maatschappij of haar afdeelingen kunnen bindende besluiten nemen, waaraan alle leden der Maatschappij, resp. der afdeelingen, verplicht zijn zich te houden.

Overtreding van een bindend besluit wordt gestraft met de volgende maatregelen van tucht: berisping, schorsing, het opleggen van een geldboete van ten hoogste f 10.000.— (tien-duizend gulden) ten behoeve van de kas der Maatschappij en royement, een en ander nader te regelen bij huishoudelijk reglement.

Amendement van de afd. Zuid-Nederland:

De alinea overtreding van een bindend besluit wordt gestraft... enz. te laten vervallen.

B. Art. 56 van het huishoudelijk reglement:

In de alinea te laten vervallen de woorden: Op straffe van verlies van het lidmaatschap.

C. Aan het huishoudelijk reglement toe te voegen:

HOOFDSTUK Xa.

Van de afdeelingsraden, den raad van beroep en de maatregelen van tucht.

Art. 55a.

Bij meerderheid van stemmen benoemt elke afdeeling op de jaarvergadering minstens twee leden, en een even groot aan-

tal plaatsvervangende leden, die met den voorzitter der afdeeling den *afdeelingsraad* vormen.

De afdeelingsraad heeft tot taak:

te onderzoeken:

- 1o. handelingen van leden der afdeeling in strijd met de beroepswaardigheid, hetzij uit eigen waarneming, hetzij door een klacht te zijner kennis gekomen;
- 2o. gevallen van overtreding van bindende besluiten;
- 3o. geschillen tusschen leden der afdeeling en deze zoo mogelijk te beslechten. Geschillen tusschen leden van verschillende afdeelingen worden door de raden der betrokken afdeelingen tezamen behandeld.

Art. 55b.

Om de twee jaar benoemt de algemeene vergadering bij meerderheid van stemmen een *raad van beroep*, bestaande uit 3 leden en 3 plaatsvervangende leden. De raad van beroep heeft tot taak:

Alle gevallen, waarin hooger beroep is aangeteekend, te onderzoeken en daarover in hoogste instantie te beslissen.

Art. 55c.

De volgende maatregelen van tucht worden vastgesteld:

- 1o. schriftelijke berisping, zoo noodig gepaard gaande met het opleggen van de verplichting bedreven onrecht te herstellen;
- 2o. schorsing van het lidmaatschap voor den tijd van ten hoogste één jaar;
- 3o. boete van ten hoogste f 10.000.—;
- 4o. royement.

De maatregelen sub 1o, 2o en 3o worden door den afdeelingsraad of den raad van beroep uitgesproken; de maatregel sub 4o wordt door die raden aan de afdeelings- resp. algemeene vergadering ter toepassing voorgesteld.

Amendement van de afd. Zuid-Nederland:

In art. 55c te laten vervallen:

- 2o. schorsing enz. en
- 3o. boete enz.

Bij de besprekingen begint de heer Lourens Bosch met een betoog welks strekking is, dat de boete bij overtreding van een bindend besluit van een afdeeling in de kas van die afdeeling zal terecht komen, welke aanslag op de Maatschappijkas door den Voorzitter met de hulp van den heer Sanders afgewezen wordt.

Nadat Noord-Holland (Groustra) de vrees geuit heeft voor uitreden van leden en niet toetreden van nieuwe leden en de Voorzitter de meening heeft verkondigd, dat deze voorstellen in de vorige algemeene vergadering voldoende zijn besproken en ten slotte blijkt, dat niemand nieuwe gezichtspunten te opperen heeft, wordt tot stemming overgegaan.

Uitgebracht worden 37 stemmen voor en 23 stemmen tegen.

De op verzoek leesbaar te teekenen presentielijst, die onleesbaar was, is schuld, dat van de 62 aanwezige leden slechts 60 gestemd hebben.

Na ontcijfering en aanvulling van de presentielijst wordt opnieuw gestemd.

Uitslag: 41 stemmen voor, 20 tegen, 1 blanco, zoodat de voorstellen met meer dan het vereischte twee derde der uitgebrachte stemmen zijn aangenomen.

En de wijze waarop de stemming is verlopen en het feit, dat de voorstellen aangenomen zijn met slechts één derde stem meerderheid — van een dubbeltje op zijn kant werd gesproken — wekten bij den heer J. Sanders Ezn. den schroom om deze voorstellen als aangenomen te beschouwen, bij den heer Nord het voorstel deze besluiten alsnog aan een referendum te onderwerpen, bij den heer Kocken den angst van meer nadeel dan voordeel voor de Maatschappij, dan bij den heer Nord het verlangen achteraf nog een amendement in te dienen en bij den heer Kayser de behoefte de vergadering art. 23 en 24 der statuten voor te lezen. Dit weer bij den heer Nord de uiting van het zonderlinge, dat een bindend besluit met drie vierde der bij referendum uitgebrachte stemmen aangenomen wordt en de straf, die op een overtreding ervan staat met twee derde van de in een algemeene vergadering uitgebrachte stemmen.

Nadat nog eenigen tijd over bindende besluiten is gesproken, waarbij blijkt, dat in Noord-Nederland een lid een bindend besluit der afdeeling overtreedt en toch lid blijft, op welke mededeeling de Voorzitter reageert met: „dan geef ik U in overweging hem heel snel te royeeren of als het zoo'n verstokte booswicht is, hem er in te laten loopen”, verriest onze oud-voorzitter, de heer van Hasselt, om een poging te doen de gemoederen tot bedaren te brengen en te trachten de „gebleken verschillen te overbruggen.”

Hij wenscht dat de gevallen beslissing nog aangehouden zal wor-

den, dat de afdeelingen ze opnieuw behandelen zullen en dat de Hoofdbestuurders, die meest in deze zaak zijn doorgedrongen en weten wat er aan vast zit, naar Noord en Zuid zullen trekken om in kleineren kring nog eens te overleggen.

De Voorzitter meent, dat een betere oplossing is de statutenwijziging in hun geheel nog eens in stemming te brengen en dat de vergadering ze dan maar verwerpen moet.

Na verzet van de zijde van den heer Paerl wordt over de statutenwijziging in hun geheel gestemd en deze verworpen.

Besloten wordt nu de behandeling van punt 5 van de agenda over bindende besluiten, afdelingsraden, raad van beroep en maatregelen van tucht aan te houden, waarna de Voorzitter de vergadering schort om ieder en zichzelf de gelegenheid te geven even op adem te komen.

Na heropening der vergadering begint de heer Nord de in de afd. Zuid-Holland besproken vraag ter tafel te brengen of het juist is aan buitenlandsche collega's de gelegenheid te geven hier een assistentsplaats te vervullen. Hij zelf vindt dit ontoelaatbaar en wenscht hierover een uitspraak van de vergadering.

De heer J. Sanders Ezn. protesteert: dat men hierover zijn meening zegt, best, maar tegen een uitspraak van de vergadering wenscht hij zich met klem te verzetten.

Over deze kwestie ontspint zich een debat, waarin ook de heeren Kayser, Roeloffs, Kocken, Bruske en E. van der Molen zich mengen, dat echter door den Voorzitter gestopt wordt, — die verklaart de vraag in het Hoofdbestuur te zullen brengen, — om den heer Bruske het woord te geven ter bespreking van ziekenfondszaken. Om de belangrijkheid van de zaak, waar 't om gaat, maar ook omdat bleek, dat het gesprokene vele leden een anderen en beteren kijk gaf op de voorgestelde statutenwijzigingen, zoozeer, dat tegenstemmers hun spijt erover uitten, dat deze besprekingen niet aan de behandeling dier wijzigingen waren voorafgegaan, omdat ze dan vóórstemmers zouden geweest zijn, wensch ik van deze besprekingen veel woordelijk uit het stenografisch verslag over te nemen.

De her Bruske: Het Hoofdbestuur heeft mij opgedragen dezen avond een inleidend woord te spreken in zake de ziekenfondsen. Aan deze opdracht voldoe ik eigenlijk schoorvoetend, 1e. omdat ik door ontslagname uit de ziekenfondscommissie geen functie in deze meer bekleed, 2e, omdat ik zeer duidelijk inzie, dat het ziekenfondsbelang

voor de provincie, door de heele provincie niet wordt begrepen. Allerlei bepalingen, die absoluut noodig zijn om te slagen, maar die niet begrepen worden, worden eenvoudig afgestemd, hoe zeer de leden ook op het geweten wordt gedrukt, dat men hier zonder niet organiseerend kan werken.

Het Hoofdbestuur heeft U tot deze vergadering tot bespreking van dit onderwerp dringend bijeengeroepen, omdat het Uw medewerking roog noodig heeft. Het heeft uit Uw midden noodig collega's, die willen en kunnen voorzien in de vacatures ontstaan door collectief bedanken van de ziekenfondscommissie. Het wil met U beraadslagen hoe de eenmaal aangenomen richtlijnen in alle deelen van ons land als leidraad kunnen worden aangewend bij het afsluiten van contracten met ziekenfondsen. Het wil met U onder de oogen zien of de denkbeelden onder U zich gewijzigd hebben, sinds de laatste groote bijeenkomst in 1920, waar dit thema werd besproken onder auspicien van een te verwachten invoering van de toentertijd klaarliggende Ziekteverzorgingswet. Deze wet zou ons hebben gewaarborgd een volledige verwezenlijking van onze desiderata voor de tandheelkundige behandeling in de ziekenfondsen als factor in de verzorging der volksgezondheid.

Het wetsontwerp, ofschoon niet teruggenomen, sluimert voorloopig in onwerkzaamheid en biedt ons — tot wie weet wanneer — niet den minsten steun bij onze pogingen de ziekenfondsen te overwinnen.

Wie echter de teekenen des tijds verstaat, begrijpt dat de tandheelkundige behandeling in de ziekenfondsen dagelijks meer en meer binnendringt; alleen gebeurt dit, indien wij tandartsen niet opletten, op de verkeerde wijze, want op de goede wijze kan het alleen gebeuren indien deskundigen de voorwaarden kunnen vaststellen waaronder. Laat ons dus opletten anders voltrekt zich het proces zonder ons tot schade van de tandheelkunde, het volk en ons beroepsprestige.

De tandheelkunde wordt in hare uitoefening evenals elke factor in het maatschappelijk leven naar waarde geschat volgens het nut, dat zij afwerpt voor de gemeenschap. De tandheelkunst is bij roeping voorbeschikt om in den ruimsten zin des woords een nuttige factor te zijn voor elk cultuurvolk. Zij heeft in onzen tijd te voorzien in een dringende behoefte. Zij moet categorisch deel uitmaken van de verzorging der volksgezondheid. Wie op den huidigen dag onder de tandheelkundigen dit niet zoo opvat en de tandheelkundige behandeling dus als luxe beschouwt, alleen te erlangen door welgestelden, begrijpt de strekking van de tandheelkunst en de uitoefening der tandheelkunst niet en heeft zelf als beoefenaar daarvan geen roeping.

Wie onder ons zich wel bewust is van deze waarheid, vrage zich

eens af in hoeverre de tandheelkundige behandeling — let op de inleiding van den Voorzitter van hedenavond — in de privaatspraktijk voorziet in de bevordering van de volksgezondheid. Stel, dat elk van de 500 praktizeerende tandartsen in ons land in de privaatspraktijk per jaar 600 patienten van tandheelkundige hulp voorziet, dan zijn dat 300.000 zielen van de 7.000.000 inwoners van ons land, dat is ruim 4 %; voorwaar een armelijk resultaat. Wanneer wij de tandheekunde recht willen doen wedervaren, dan moeten wij bevorderen, dat zij strekke tot nut van de massa, dan moeten wij haar in het bereik brengen van heel het volk in dezelfde mate en in het belang van de volksgezondheid als de geneeskunde in al haar onderdeelen dat reeds lang doet en door dezelfde middelen. Dat wil zeggen, door bemiddeling van die lichamen die de volksgezondheid verzorgen. Schakelen wij voor een oogenblik de gemeentelijke armenverzorging uit, dan wijst de indicator het ziekenfonds aan. Hoe komt het nu, dat de tandheekunde in het meerendeel der ziekenfondsen geen vaste voet heeft gekregen? De redenen zijn er vele. Maar de hoofdgrond moeten wij bij ons zelve zoeken. Wij zijn er, ook al weer om vele redenen, tot nu toe niet in geslaagd de besturen van de ziekenfondsen te overtuigen, dat de tandheelkundige behandeling een voornaam deel is van de verplichtingen van de ziekenfondsen tegenover hun verzekerden. Wij zijn er niet in geslaagd, omdat wij niet wilden, omdat wij niet inzagen, dat het ons belang was op te treden voor het groote volksbelang, dat gelegen is in het verschaffen van hulp aan de massa.

De generaties die ons voorgingen hebben er niet aan gedacht en de generatie waartoe wij behooren heeft de Maatschappij in principe er voor en de Maatschappij heeft haar orgaan ingesteld met het doel de tandheelkundige behandeling voor de massa, met name in de ziekenfondsen diep in het besef van heel ons volk als noodzaak te doen voelen en hun die hulp te doen deelachtig worden. En dat orgaan, de ziekenfondscommissie, heeft haar best gedaan om aan dat doel tegemoet te komen en zij had te kampen met gebrek aan populariteit eerstens van den kant der ziekenfondsen, omdat het geld kost, tweedens door gebrek aan populariteit en belangstelling van de massa, de logge inerte massa, die het groote belang zelf het meest ter harte moet gaan, maar ten derde door gebrek aan populariteit van de tandartsen in allerlei vorm. En wat erger is, zij heeft zich meermalen te beklagen gehad over kwade trouw in eigen kring. Men vreest zelfs de tandheelkundige hulpverschaffing aan de massa, in de meening daarin geduchte concurrentie te moeten zien voor de privaatspraktijk.

En niets is minder waar. Hoe meer tandheekunde voor de massa, hoe meer populair de tandheekunde in de privaatspraktijk.

Buitendien laat zich de groei van de populariteit der tandheekunde toch niet remmen; nu eenmaal de eerste successen in de ziekenfondsen zijn geboekt en in verschillende deelen van ons land de conserveerende tandheekundige behandeling als een onvervreemdbaar recht van de verzekerden haar intrede heeft gedaan in de ziekenfondsen, breidt zich de vraag naar die hulp onder het volk meer en meer uit.

Zij onder U die verwachtten, dat ik dezen avond met een nieuw aantal stellingen of voorstellen zou komen, komen bedrogen uit. De stellingen die op vorige vergaderingen met vrijwel algemeene stemmen waren aangenomen, hebben immers nog niets van hun geldigheid en actualiteit verloren.

Slechts zou ik den Voorzitter willen verzoeken een paar algemeene wenschelijkheden in discussie te brengen om een eventueel te be-noemen ziekenfondscommissie inzicht te geven in de opvattingen van de leden in het geheele land, mede met het oog op de plaatselijke gesteldheid in de verschillende afdeelingen, wat hun taak vergemakkelijken kan.

Ik wil er verder op wijzen, dat de afdeelingsbesturen zelf het vraagstuk ter hand moeten nemen, zoowel ter bestudeering als ter uitvoering, daar de plaatselijke eischen een groote rol spelen. Tot nu toe is dat niet gebeurd en wel zeer ten nadeele van de zaak. De geringe medewerking der afdeelingen heeft de ziekenfondscommissie voor een zeer groot deel aanleiding gegeven tot ontslagname.

Op deze vergadering nu kunnen de leden vragen stellen en de noodige inlichtingen ontvangen. Zij kunnen van hun opvatting blijk geven omtrent de toepassing van ons werk in hun gebied, waardoor het Hoofdbestuur in zijn werk en wijze van optreden wordt geleid. Indien op deze vergadering geen zuivere denkbeelden worden gevormd omtrent de onderhavige stof, dan zal op de jaarvergadering blijken niets te zijn gebeurd en is een vol jaar verloren. Stilstand beteekent hier groote achteruitgang.

De volgende algemeene regelen zouden wanneer zij in deze vergadering genade vinden in het vervolg als voorwaarden kunnen gelden bij elke af te sluiten verbintenis met ziekenfondsen.

Deze kwesties zijn alle van practisch belang, eigenlijk zijn zij de practische belichaming van de bekende richtlijnen. Ze behooren daarom in alle contracten te worden opgenomen.

Zoo aanstonds zal ik den Voorzitter deze regelen ter hand stellen, opdat daarover discussie kan worden gevoerd.

I. Tandheekundige behandeling in de ziekenfondsen met bijbetaling door de verzekerden (behoudens voor de prothese) is geen

tandheelkunde aan de massa, maar slechts aan de bevoorrechten der massa, daarom geen factor in de verzorging der volksgezondheid. Deze bijbetaling moet dus worden afgeschaft en bij het sluiten van contracten tusschen ziekenfondsen met leden van onze Maatschappij worden uitgeschakeld.

II. Om tot een uniforme oplossing te komen met de ziekenfondsen is het noodig, dat de ziekenfondsen ter verschaffing van tandheeskundige hulp alleen met die tandartsen contracten afsluiten welke lid van de Ned. Mij. tot Bevordering der Tandheeskunde zijn.

Geen verbintenis worde daarom persoonlijk aangegaan onafhankelijk van, en zonder voorafgaand collectief contract tusschen de Mij. en het ziekenfonds, in welk contract deze bepaling uitdrukkelijk worde vermeld.

III. De omvang van de conserveerende behandeling wordt voor elk ziekenfonds bepaald door een commissie samengesteld uit twee gedelegeerden van het ziekenfonds en twee gedelegeerden van de Maatschappij. Deze commissie heeft de bevoegdheid mede geschillen tusschen contractanten te beslechten, tot welk doel zij een vijfde onpartijdig lid kiest, die in dit geval als voorzitter fungeert.

IV. De tijd van werkzaamheid door den tandarts bij een ziekenfonds worde gescheiden in:

- a. spreekuren voor directe hulp;
- b. behandelingstijd volgens afspraak.

De tandarts stelt zich voor beide soorten hulp op verschillenden tijd beschikbaar.

V. Het vaststellen van de uitgebreidheid van den behandelingstijd moet afhankelijk worden gesteld van het aantal verzekerden dat op de behandeling van den tandarts is aangewezen.

Plaatselijke of afdelingsbesturen met de corresponderende leden brengen hierover advies uit aan het Hoofdbestuur.

VI. Leden welke een verbintenis met een ziekenfonds wenschen aan te gaan wenden zich voor inlichtingen tot hun afdelingsbesturen of corresponderend lid van hun afdeling. Na advies van het Hoofdbestuur te hebben ingewonnen behandelt het afdelingsbestuur de aangelegenheid zelfstandig en is voor de goede gang van zaken verantwoordelijk.

Ik was eigenlijk veel meer enthousiast toen ik in het begin van dezen avond mij had voorgenomen over ziekenfondswezen te spreken. U zult mij ten goede houden, dat na hetgeen ik vanavond weer heb gezien, ik niet meer zoo enthousiast ben, in ieder geval niet zoo zeer de directe geschiktheid heb datgene te zeggen wat ik mij had voorgenomen. Ik zal U, Mijnheer de Voorzitter, deze stellingen ter hand

stellen en hoop, dat U met instemming van de vergadering, deze zoo behandelt, dat wij misschien hier en daar een hartig woord kunnen spreken, waarbij ik mij niet onbetuigd zal laten. Ik wil alleen de leden nog eens op het geweten drukken zich vooral niet te onttrekken aan de medewerking, die wij zoo hoog noodig hebben. Anders zal het ziekenfondsvraagstuk opgelost worden, wat betreft de tandheelkundige behandeling, ook zonder ons, maar in de verkeerde richting.

De tandheelkundigen zullen dan geen voordeelen te boeken hebben en de volksgezondheid als zoodanig zal niet gediend zijn zooals wij dat wenschen en het prestige van de tandheelkunde zal zeker achteruit gaan.

Ik geloof, dat ik voorloopig genoeg heb gezegd en ik hoop, dat U met deze inleiding onder deze omstandigheden tevreden zult zijn.

Nadat de Voorzitter den inleider bedankt heeft, antwoordt de heer Bruske op een vraag van den heer Hamer, dat inderdaad een afdeelfonds van de Ned. Mij. tot Bevordering der Geneeskunst duidelijk te verstaan heeft gegeven op den duur met ons alleen een contract te kunnen handhaven, wanneer wij boetebepalingen voor de overtreding van bindende besluiten zullen hebben.

De heer Nord: Mijnheer de Voorzitter. Ik wil aan de algemeene beschouwingen deelnemen, aangezien ik het voorrecht heb gehad vroeger geruimen tijd lid te zijn geweest van de ziekenfondscommissie. Ik geloof, dat er een propagandistische fout is gemaakt in deze heele ziekenfondsbeweging; en die zit daarin: Toen indertijd een ziekenfondscommissie van de Maatschappij bestond, was die verdeeld over verschillende personen in het land. Die kwamen af en toe bij elkaar; dan kon de een niet, dan de ander niet en men schoot niet veel op met zulk een verspreide commissie. Op grond daarvan is er — zeer juist gezien — een ziekenfondscommissie gesticht waarvan alle leden Amsterdammers waren, met gevolg, dat er in Amsterdam voortreffelijk werk is gedaan op dit gebied en dat de resultaten daarvan tot zegen zullen zijn zoowel van de patienten als van de collega's, die er aan werken. Daarbij moet in het oog worden gehouden dat men toen onder gunstige omstandigheden werkte, omdat men de ziekenfondsbesturen kon dreigen met de ziekwet, die in de lucht hing en die hen kon verplichten. Dat feit heeft gemaakt, dat de actie, die in de ziekenfondsen werd gevoerd, zuiver in Amsterdam is gevoerd, waar die actie altijd het belangrijkste is geweest en waar inderdaad de meeste fondsen al tandheelkundige hulp al was het slechte aan hun leden verleenden. Nu doet zich het feit voor, dat de zaak in Amsterdam in goede banen is geleid en men terecht verwacht, dat

die zaak in andere afdeelingen zou worden geëntameerd. Toen bleek plotseling, dat men daarvoor niet de geschikte menschen, of überhaupt geen, kon vinden. Dat feit, waarover de heer Bruske en zijn medeleden van de ziekenfondscommissie terecht verontwaardigd zijn, waardoor zijn en hun enthousiasme een heel eind is gedaald, is m. i. het gevolg van het feit, dat in andere afdeelingen men eenvoudig niet op het standpunt staat, dat men de noodzaak van de actie inziet en het werk, dat men zal hebben te doen is niet een détailregeling; daarvan weet niemand in de afdeelingen iets en daarvoor voelt daar niemand iets. Men zal moeten beginnen met krachtige propaganda onder de tandartsen zelf, om hen te doordringen van het feit, dat die ziekenfondsactie ook in andere plaatsen, ook zelfs in de kleinere steden, noodzakelijk is. Wanneer dit het geval reeds ware geweest — zoo heeft de heer Bruske straks terecht opgemerkt, — zou de tegenstand tegen het voorstel van hedenavond veel minder sterk zijn geweest dan nu. De teleurstelling zit daarom m. i. in het feit, dat de grond niet voldoende is voorbereid, dat men door de centrale actie in Amsterdam te veel het land heeft vergeten. Nu wil de rest wel gaan werken, maar dan moet deze eerst worden doordrongen van het feit, waarvan alle Amsterdammers zijn doordrongen, maar waarvan de Hagenaars en Rotterdammers niet het nuttige in die mate inzien. Ik stel daarom voor, wanneer de ziekenfondscommissie verder gaat werken, dat zij begint met het nut in te zien in de afdeelingen propaganda te maken voor de noodzakelijkheid van een ziekenfondsactie. Want wanneer niet de leden in overgroot aantal op het standpunt staan, dat het noodzakelijk is, is er nooit belangstelling voor en zullen voorstellen een belangrijke minderheid er tegen vinden.

De heer Bruske: Mijnheer de Voorzitter. Er zijn enkele dingen die de heer Nord wel niet als verwijt bedoelt, maar die mij toch als zoodanig in de ooren klinken, en ook mijn ex-medeleden, die hun best hebben gedaan ook buiten Amsterdam iets te bereiken.

In de eerste plaats wil ik den heer Nord genezen van zijn meening, dat alleen onder de auspiciën van de ziektewet wij gunstige resultaten in Amsterdam hebben geboekt. Dat is volstrekt onwaar, want nu in dezen tijd boeken wij wel degelijk eveneens gunstige resultaten, terwijl ieder weet, dat die wet er niet is.

Maar buitendien, wat de propaganda betreft, doet collega Nord het voorkomen, alsof de ziekenfondscommissie destijds was, een commissie van Amsterdammers, die dus alleen in Amsterdam werkte en zich eigenlijk niet bemoeide met dat, wat er buiten was. Ik kan U zeggen, Mijnheer de Voorzitter, U zult U dat herinneren, dat er indertijd is ingesteld het instituut van corresponderende leden. Dat

waren onze adepten voor de provincie. Wij kunnen toch niet meer doen dan voor elke provincie ieder voor te bereiden voor zijn taak. Wij hebben in de provincie zeer veel goed werk gedaan. Er zijn ziekenfondsen in Utrecht, Arnhem, de ziekenfondsen van de spoorwegorganisaties en vele andere ziekenfondsen in de kleinere plaatsen waar men veel nut of voordeel heeft gehad, 1e. wat betreft de betere verzorging van de ziekenfondsleden, maar 2e. ook zeker wat de maatschappelijke positie van den tandarts betreft. Laten de tandartsen niet vergeten, dat de ziekenfondscommissie in de eerste plaats het ideaal nastreeft van goede tandheelkundige hulp onder het volk en in de tweede plaats — en de ondankbaarheid is groot — van de tandartsen die er van profiteeren. De commissie heeft ook vele collega's een uitstekende positie bezorgd, ook aan die collega's, die ons later af vallen, wanneer wij zeggen, dat er voor een organisatie dit of dat noodig is.

Is het wonder, dat wij onze positie verlaten? Menschen die hun positie door het werken der commissie hebben verkregen, door ons streven, waardoor zij in staat zijn op goede wijze goed te werken, helpen ons niet. Wilt U propaganda op de kleine plaatsen wanneer die menschen ons al niet willen helpen? Wij hebben genoeg propaganda gemaakt. Maar de corresponderende leden, met wie wij alles behandeld hebben, met wie wij ook details van hun gebied hebben besproken en die wij alles hebben gevraagd, hebben steeds gezwegen als het er op aan kwam ons in te lichten, zoodat de secretaris en ik naar andere streken moesten gaan om te spreken. De afdelingen deden niets, terwijl iedere algemeene vergadering weerklonk van ziekenfondsgalmen, terwijl ook in het Tijdschrift voldoende er over werd gesproken, zoodat de belangstelling er kon zijn.

De heer Van Hasselt: Mijnheer de Voorzitter. Ik merk gelukkig aan de peroratie van den heer Bruske, dat het enthousiasme, dat bij hem aan het zinken was, terugkomt. Trouwens ik heb daaraan geen oogenblik getwijfeld; het werk is te aantrekkelijk voor iemand, die er zich ingewerkt heeft, dan dat hij niet, wanneer hij er maar belangstelling voor toont en zich goed doordringt van hetgeen er aan vastzit, enthousiast er voor wordt.

Ik ben overtuigd, dat zooals de heer Bruske heeft gezegd, het ziekenfondswezen voor ons qua professie en qua aangewezen verzorgers van de volksgezondheid een van de belangrijkste dingen is. Maar ik heb mij bij zijn beschouwingen afgevraagd — en ook bij die van den heer Nord — de propaganda, die wij maken onder collega's is uitstekend en is broodnoodig, maar is zij wel voldoende? Zie daar een van de redenen, waarom ik zoo straks bij de behande-

ling van de voorstellen wel gevoeld heb, dat het aannemen van zulke bepalingen in onze Statuten van zoo ontzaglijk groot belang was voor het welzijn van de ziekenfondsen. Ik heb dat goed gevoeld, maar ik heb daarnaast gevoeld, dat de mogelijkheid van een verzwakking van onze maatschappij veel ernstiger zou zijn en dat die beide met elkaar in verband staan: de sterkte van onze maatschappij, de sterkte van onze organisatie is meteen de kracht van onze actie in de ziekenfondsen. Ik kan dat met een voorbeeld toelichten uit mijn eigen practijk. Ik schaam mij haast het te vertellen. De heer Bruske heeft zoo straks er op gewezen hoe de ziekenfondscommissie correspondenten over ons heele land distribueerde. Ook in den Haag is een correspondent gevestigd. Op de laatste vergadering van Zuid-Holland deed hij ons de ontstellende mededeeling, dat in al de ziekenfondsen die daar werkten, met hun honderdduizenden leden, een aantal tandartsen werkten, waarvan slechts één lid is van de Maatschappij. Nu vraag ik U, wat kunnen wij qua maatschappij beginnen op het gebied van verbetering van den toestand in de ziekenfondsen wanneer wij daar zoo weinig macht kunnen uitoefenen? Zeker, wij moeten propaganda maken onder onze collega's, maar wij maken hier propaganda onder onze collega's, die wij kunnen bereiken en spreken, maar wij moeten juist de collega's hebben, die niet bij ons zijn aangesloten. Dat zijn degenen, die ons het groote kwaad doen.

Na die uitlating op de afdelingsvergadering heb ik mij afgevraagd: hoe kunnen wij toch die menschen als het ware dwingen om in te gaan. Het antwoord, dat ik voor mijzelf heb gevonden en dat de heer Bruske mij misschien kan verbeteren, is dit: de propaganda onder onze eigen menschen is broodnoodig, zeker, maar ik heb U al gezegd, wij bereiken er niet veel mee; het spreken gaan met de bestuurders van ziekenfondsen is moeilijk, maar zal ook dikwijls onvruchtbaar zijn: het is dikwijls een kwestie van financiën. Wat wij van de ziekenfondsen vragen zijn geldelijke offers, waarvoor zij niet geneigd zijn op te komen, want een ziekenfonds is geen philanthropische instelling. Het is een vereeniging met een financieel doel. Vraeger wij dus van die menschen opofferingen in geld, dan zullen wij beginnen met op een grooten tegestand te stuiten. De eenige weg, die ik daarom voor mijzelf heb gevonden daarin verbetering te brengen, is propaganda onder het publiek! dus van onder op drang naar betere hulp. Van onderop moet komen het inzicht dat de behandeling in de ziekenfondsen absoluut onvoldoende is niet alleen, maar dat zij ook niet in het minst aanspraak mag maken op het praedicaat: fatsoenlijke tandheelkundige hulp. Wanneer dan van onderop bij het bestuur van de ziekenfondsen aandrang komt daarin verbetering te

brengen, moet het volgen en moet het toegeven aan eischen van verbetering en daarmee meer in onze lijn komen.

Ik zou daarom van den inleider willen hooren of hij een beteren weg ziet om iets te bereiken, om ons doel, dat niet alleen door hem maar door allen als iets wenschelijks wordt ingezien, te bereiken.

De heer Bruske: Mijnheer de Voorzitter. De middelen zijn vele. De moeilijkheden die de heer van Hasselt bespreekt omtrent onderhandelen met ziekenfondsen, hebben wij zelf ook ondervonden. Maar U moet niet denken, dat wij het in Amsterdam zoo gemakkelijk hebben gehad. Men wordt evenwel wanneer men bij een ziekenfonds tactisch optreedt niet zoo gemakkelijk aan de deur gezet. Men moet begrijpen, dat men tastenderwijze te werk moet gaan bij de ziekenfondsen, dat men moet beginnen kleine voordeelen te oogsten om later het inzicht te geven, dat die kleine voordeelen niet voldoende zijn. Want wanneer men eenmaal met kleine dingen vasten voet heeft gekregen, gaat het publiek begrijpen hoe groot de verbetering is en vele menschen in de ziekenfondsen komen dan bij stroomen toelooopen, waar zij er vroeger niet aan hebben gedacht. Dat treft het publiek.

Wat betreft propaganda onder collega's, ik heb in gesprekken met den Voorzitter in den laatsten tijd meermalen op den voorgrond gebracht, dat wij moeten organiseeren, misschien een commissie, maar in elk geval een organisatie, een propaganda-organisatie, waardoor wij trachten alle behoorlijke collega's in den lande in onze maatschappij te krijgen. Ik geloof, dat dit te weinig wordt gezien, dat men te veel de menschen die laksch zijn laat loopen en hen niet naar ons toe haalt. Wij moeten de fatsoenlijke collega's naar ons toe halen. Dat is een aparte taak van onze maatschappij. Dan zijn wij sterker. Ik geloof niet, dat wij ons te beklagen hebben over spontaan toetreden van leden.

Dan komt iets over de toekomst. Er is vanavond een besluit genomen omtrent toelating van jongere collega's onder billijker condities. Ik heb mij indertijd in de orientatie-commissie er sterk voor geporteerd om nog vroeger opvoedend te werk te gaan en een kandidaten-tandarts-afdeeling te stichten, die menschen bepaalde voordeelen te geven en daarbij te bepalen, dat zij zoodra zij hun diploma hebben, van rechtswege lid van de Maatschappij zijn. Dan zijn wij voor de toekomst verder en zullen wij kans hebben dat wij meer bereiken en krachtig zijn.

De heer Roelofs: Mijnheer de Voorzitter. Ik voel mij op dit oogenblik wat geruster. De oppositie van de vergadering zoo even

heeft mij, eigenlijk gezegd, gebracht niet in een toestand van opwinding, maar in een onaangename toestand. Ik voel mij nu geruster, maar ik voel schuld op mijzelf rusten, omdat ik ook lid ben van het Hoofdbestuur en dat ik meen, dat het Hoofdbestuur een fout heeft gemaakt. Wanneer ik nu het rustige verloop van deze vergadering aanschouw, meen ik, dat wij deze vergadering hadden moeten beginnen met de inleiding van den heer Bruske. Daarna hadden wij de vergadering rustiger kunnen voortzetten; volgens mijn meening is de vergadering niet voldoende overtuigd van het groote nut van de kwestie waarom het ging. Zij moet wel begrijpen, dat wanneer de groote massa — ik bedoel nu niet in een stad als Amsterdam waar het ziekenfondswezen vrij behoorlijk georganiseerd is en het publiek vrij behoorlijk behandeld wordt, op behoorlijke voorwaarden voor den tandarts — maar b. v. in Haarlem of Utrecht en in betrekkelijk groote plaatsen nagaat op welke wijze tandheelkundige hulp moest worden verleend door tandartsen, dan was het allertreurigst.

Dat propaganda moet worden gemaakt, ligt voor de hand. Maar de vraag is: hoe moeten wij ons doel bereiken. Wij moeten ons behoorlijk organiseeren, wij moeten in onze statuten en reglementen vastleggen, dat „onderkruipers” niet vrij kunnen uitgaan, dat die menschen wel degelijk strafbaar zijn ten opzichte van de schade, die zij aan de heele professie toebrengen. Daarom vind ik het werkelijk jammer, dat deze avond en deze heele vergadering mislukt zijn, alleen omdat wij de fout hebben gemaakt deze besprekingen niet vooraf te houden. Ik ben er zeker van overtuigd, dat de meeste leden hier tegenwoordig, wanneer zij alles eerst meer van nabij hadden gehoord, tot andere denkbeelden zouden gekomen zijn, zoodat niet van een mislukking van deze vergadering behoefde te worden gesproken. Ik ben overtuigd, dat wanneer de leden ten slotte in hun locale vereenigingen zijn teruggekeerd en hun meening op die wijze aan de leden, die niet tegenwoordig zijn, zullen verkondigen, velen gematigder in hun oordeel zullen zijn en niet uit deze maatschappij zullen loopen, want het is hun belang daarin te blijven.

De heer Paërl: Mijnheer de Voorzitter. De heer Roeloffs heeft woorden gesproken, die mij uit het hart gegrepen zijn o. a. de aanmerking, die ik had willen maken op de volgorde der agenda. Ik ben met den heer Roeloffs overtuigd, dat de zaak dan een andere wending had genomen.

Ik meen even, naast den heer Bruske, het verwijt te moeten terugwijzen, dat ik in de woorden van den heer Nord voel en dat gericht

was tot de ziekenfondscommissie. Deze commissie heeft zich niet blind gestaard op Amsterdam. Wij hebben het zoo even hooren vertellen: integendeel. Er zijn corresponderende leden geweest en vergaderingen met die leden. Wij zijn ook verder gegaan: wij hebben twee jaar geleden een vergadering gehad, die de heer van Hasselt heeft geleid en daar zijn alle leden ingelicht; ook zijn de richtlijnen in de verschillende afdelingen rondgestuurd. Ik meen dus, dat wij op het gebied van propaganda onder de leden in de Provincie zeer veel hebben gedaan. Met den heer Bruske hebben wij verschillende provincieplaatsen bezocht om de menschen te overtuigen, dat er een betere regeling moest komen. Wij hebben met de ziekenfondsbesturen gesproken.

Nu kom ik nog even terug op hetgeen de heer van Hasselt heeft gezegd wat betreft Den Haag. Hij heeft zoo even een antwoord van den heer Bruske gekregen. Die heeft zijn instemming betuigd met voorlichting van het publiek. Dat is zeer moeilijk, want sinds kort hebben wij in Amsterdam grootere en kleinere conflicten, zoodat ik zelf heb gemeend mijn functie bij een ziekenfonds te moeten opgeven omdat wij niet geneigd zijn, in het belang van de tandheelkunde, om 30 à 40 patienten per ochtend per tandarts te behandelen. Daarom ben ik niet meer aan een ziekenfonds verbonden. Maar ik wil U een antwoord geven op hetgeen U gevraagd heeft omtrent Den Haag. Wanneer het waar is, dat er slechts één tandarts lid van de Maatschappij bij die ziekenfondsen werkt en dat verder met de ziekenfondsen niet is gesproken, dan is elk tandarts in Den Haag verplicht persoonlijk bij zich aan huis, belangeloos, uitgezonderd voor prothese, tandheelkundige hulp te verschaffen aan de leden van ziekenfondsen, totdat de ziekenfondsen bereid zijn eindelijk met ons een overeenkomst te sluiten. Wanneer de heele afdeling in Den Haag zich daarachter zet, geloof ik, dat wij eenigszins in de richting van succes zullen komen.

De heer Visser: Mijnheer de Voorzitter. Ik was oorspronkelijk niet van plan het woord te voeren eerder dan bij stelling 1, omdat hetgeen ik in gedachten heb een economische factor is.

Ik zou den heer Bruske willen vragen of hij van meening is, dat in de algemeene ziekenfondsen de kosten van tandheelkundige hulp worden gedekt door hetgeen de patienten moeten opbrengen voor tandheelkundige hulp. Het is n. l. gewoonte, dat de fondsgelden worden verhoogd met enkele centen om tandheelkundige hulp te verstrekken.

Is de heer Bruske van meening, dat die kosten gedekt worden?

De heer Bruske: Zeker, maar die kwestie is niet zoo eenvoudig te beantwoorden.

De heer Visser: Als wij dus op tandheelkundig gebied een sluitende balans krijgen, zoodat het salaris van den tandarts en de materialen, die gebruikt worden, ten slotte betaald worden door de patienten, staan wij voor het volgende vraagstuk. Ik heb altijd gedacht, dat tandheelkundige hulp in ziekenfondsen zoo moeilijk te verstrekken was, omdat wij daar voor iets heel anders stonden dan bij medische hulp. Waar het percentage van degenen die zich voor medische hulp aanmelden betrekkelijk klein is, is het percentage, dat zich aanmeldt, wanneer elken verzekerde goede tandheelkundige hulp wordt verstrekt, zeer groot. Is nu de heer Bruske van meening, dat de tegenwoordige contributie dekt hetgeen aan de patienten moet worden verstrekt, dan zou met een weinig grooter offer aan den kant van de verzekerden hun ook goede tandheelkundige hulp te geven zijn, die wij hun allen toewenschen.

Nu kom ik op een eigenaardig denkbeeld. De heer Paerl heeft het reeds ingeleid. Wij hebben het gehad over bestrijding door het publiek in te lichten; maar ligt het niet op den weg der Maatschappij te gaan concurreeren? Zouden wij niet kunnen komen tot oprichting van vereengingen onder auspicien van de Maatschappij, die zich ten doel stellen goede tandheelkundige hulp te verstrekken aan minvermogenenden? Als wij dat bereiken, hebben wij niets te maken met die menschen die geen lid zijn van de Maatschappij. Die zullen mee moeten; zoo gauw in de verschillende centra van het land gelegenheid wordt gegeven goede tandheelkundige hulp te genieten, zijn de menschen niet zoo dom of zij zullen die eischen, wanneer die aan anderen in die plaats kosteloos wordt verstrekt. Dus als wij tot zoo'n stelsel komen en als het waar is, dat de kosten gedekt kunnen worden door een klein offer van den kant der verzekerden, waarom zouden wij dan niet in staat zijn een dergelijk verzekeringsfonds in het leven te roepen voor de patienten? Dan zouden allen gebaat zijn. Wij zouden dan niet alle menschen kunnen helpen, maar wel een dergelijk aantal, dat de andere fondsen gedwongen zouden zijn onze richtlijnen te volgen en de door ons aangegeven weg in te slaan.

De heer Bruske: Over dat thema is gedacht, maar het kan niet. Waarom niet? Omdat de volksgezondheidsverzorging is de taak van de ziekenfondsen en dat kan omdat het een verzekering is. Het komt vrijwel uit in verschillende plaatsen waar in ziekenfondsen tandheelkundige hulp wordt verstrekt, dat een zeker deel gebruik maakt van die hulp. Wanneer alleen dat zekere deel contributie zou

betalen en daaruit alles moest worden gedekt, kwamen wij er niet. U begrijpt dus hoe het zou gaan als allen hulp zouden komen vragen. Wanneer wij de hulpvragenden helpen en zij alleen storten evenveel als zij in de ziekenfondsen storten, dan komen wij er niet. Want hoe komt het, dat wij voor 2 centen extra contributie degenen die hulp vragen kunnen helpen? Omdat zij niet allen komen. De ziekteverzekering is nu eenmaal een verzekering, anders kon zij niet bestaan en kon de massa niet worden geholpen. Er is natuurlijk wel tandheelkunde voor de massa mogelijk, maar dan moet per verrichting iets betaald worden.

De heer Visser: Ik ben niet tevreden gesteld. Als het waar is wat de heer Bruske zegt, bewijst dat, dat wij er nooit komen, want als wij dan propaganda maken voor tandheekkundige hulp, dan draaien wij ons zelf de nek om. Hoe meer patienten zich n. l. aanmelden, hoe minder de hulp kan worden.

De heer Bruske: Wij hebben tot nu toe de tandheekkunde weinig ingang kunnen doen vinden bij de volksgezondheidsverzorging. Daarom wordt de tandheekkunde thans zoo laag aangeschreven. Wanneer wij nu in de ziekenfondsen beginnen duidelijk te maken welke groote noodzaak het is de menschen te behandelen en wij bewijzen tegelijk dat de kosten niet te hoog zijn, dan zijn wij er.

In Amsterdam blijkt, dat er 12.000 verzekerden bij een tandarts kunnen worden ingeschreven en dan komen er maar 1000. Om het salaris goed te doen zijn en den tandarts goede hulp te laten geven, hebben wij gesteld, dat ongeveer één zesde van het aantal ingeschrevenen zullen komen. Zoo kan het nog, maar het kan niet, wanneer wij alleen die menschen tandheekkundige hulp geven, die betalen. Dan moeten wij zes maal zooveel hebben en zou men per week minstens 12 cent per ingeschrevene moeten hebben. Dat gaat niet in een ziekenfonds.

De heer Nord: Ik wou eerst een misverstand opheffen. De heeren Bruske en Paerl hebben mij verweten, dat ik de ziekenfondscommissie het verwijt heb gemaakt, dat zij buiten Amsterdam niets heeft gedaan. Dat is niet juist. Zij hebben dikwijls het werk gedaan, dat de afdeulingsbesturen hadden moeten doen en waarin deze laatste in gebreke zijn gebleven. Maar ik heb alleen willen betoogen, dat in Amsterdam de actie en het gevoel voor de ziekenfondskwestie in veel sterker mate aanwezig waren dan in andere plaatsen. Dat was allerminst de schuld van de commissie, die meer heeft gedaan dan men redelijkerwijs van haar had kunnen verwachten. Die commissie

heeft propaganda gemaakt zooveel in haar vermogen was. Maar wij zijn er nog lang niet in de Maatschappij. Wij zijn in de Maatschappij zoover als men 10 jaar geleden in Amsterdam was en zoolang men in de Provincie niet staat op het standpunt van Amsterdam, bereikt men niets.

Ik kom thans tot den heer Visser. Aan hetgeen hij zegt, zit niet alleen vast behandeling in ziekenfondsen, maar ook de behandeling van minder vermogenden. Hier heeft de tandheekkundige professie nooit iets gedaan om aan de behoeften van het publiek tegemoet te komen. En wanneer de Maatschappij dat gaat doen (en dat kan zij, zeker op de groote plaatsen) en wanneer de patienten, die de honoraria van de privaactij niet kunnen betalen ergens anders goede en goedkoope hulp vinden (dat kan al is het niet op de methode van de ziekenfondsen, maar ik maak mij sterk, dat er een productieve methode kan worden gevonden) dan maken wij een groote propaganda voor de tandheekkunde. Zoolang de collega's niet bereid zijn daarvoor pogingen te doen — en den Haag is er een voorbeeld van, dat de collega's die er niets mee te maken hebben sinds jaren die pogingen hebben aangewend wat mislukt is door lauwheid van de anderen — zoolang zullen wij niets bereiken.

De heer Bruske: Wat de heer Nord zegt is juist en op initiatief van den heer Sanders zijn wij in Amsterdam bezig plannen te maken voor deze soort behandeling. Maar dat is wat anders. Tandheekkunde aan de massa beteekent gelegenheid bieden aan ieder, die in de termen valt en die behoort tot het ziekenfondspubliek. Dat is de massa, dat is het volk. Aan deze tandheekkundige hulp te geven zonder dat zij daarvoor andere offers moet geven dan zij voor geneeskundige behandeling geeft, is alleen gelijkstelling van de tandheekkunde met elke andere volksgezondheidsverzorging. Als wij dat doen, doen wij iets goeds, maar doen wij het tegendeel van wat ik zoo even heb besproken. Maar wij kunnen het eene doen en het andere niet laten. Wat wij moeten bereiken is, dat de ziekenfondspatienten gelijk recht hebben op tandheekkundige behandeling, zooals wij die bedoelen, als op de geneeskundige behandeling zooals de geneeskundigen die bedoelen. Anders bereiken wij ons doel niet.

De heer van der Linde: Ik ben ook corresponderend lid in mijn afdeeling en geef toe, dat ik niet dat werk heb gedaan, dat verwacht kon worden van een corresponderend lid. Maar dat neemt niet weg, dat ik mij in den loop van het jaar, dat ik dit ben, in verbinding heb gesteld met de ziekenfondscommissie, niet direct maar door middel van collega's, o. a. in Almelo, Enschedé, Hengelo, Kampen,

Deventer en Zwolle en met de spoorwegartsen. Dat geen resultaten zijn bereikt, mag gedeeltelijk aan mij liggen, maar ligt ook voor een groot deel aan de weinige medewerking van de leden van de Maatschappij.

Ik ben het daarom eens met den heer Nord, dat men moet trachten de leden van de Maatschappij meer te interesseeren voor de belangen van de Maatschappij.

De Voorzitter: Het groote bezwaar ligt bij ons zelf: wij hebben het nog vrij goed en wij zien niet in, dat het over eenige jaren anders zal zijn. De aflevering van tandartsen telken jare door het tandheelkundig instituut, zal het ons al slechter doen gaan en zoodra dit het geval is, zullen wij gedwongen zijn op andere wijze te gaan werken en ons meer daarvoor te interesseeren. Maar wat ik ook al op het lustrum van John Tomes heb gezegd is, dat als wij wachten tot wij voelen, dat het noodig is, is het te laat. Dan nemen de ziekenfondsen maatregelen waarin wij niet gekend worden. Ook arbeidersorganisaties nemen maatregelen en wij visschen achter het net.

Daarom is het noodig, dat wij inzien hoe noodzakelijk het is, dat wij iets doen op ziekenfondsgebied. Wij weten wat wij willen en wat bereikbaar is. Daarom achtte ik het zoo nuttig, dat de heer Visser de kwestie van de financiën ter sprake bracht, want dit is bij bespreking met ziekenfondsen van veel belang; wij moeten kunnen zeggen: zooveel zal het kosten en als zij dit betalen kunnen wij goede hulp verschaffen aan de leden.

De heer Nord: Daar het hier toch gaat om propaganda maken, zou ik gaarne het volgende wenschen. Een beslissing wordt hier wel niet verwacht, maar de zaak zal toch zeker commissoriaal worden gemaakt. Nu zou ik de commissie in overweging willen geven die zaak te bestudeeren in verband met het verlenen van hulp aan minvermogenen. Dat is niet alleen een goed werk, om zodoende de onbevoegde uitoefening der tandheilkunde den kop in te drukken, maar ik ben positief overtuigd met den heer Visser, dat wat de heer Bruske verkondigt als het ideaal van tandheilkundige hulp in ziekenfondsen onjuist is. De tandheilkundige hulp verschilt juist daarin met de geneeskundige hulp in ziekenfondsen, dat het geen verzekering is, noch mag zijn. Dat is nu zoo met dat cijfer van één zesde, omdat de propaganda nog niet is doorgewerkt, maar de ervaring leert, dat van de 6.000 ingeschrevenen nog geen 1000 van de hulp gebruik maken. Maar als wij beweren: ieder moet tandheilkundig onderzocht worden en ieder heeft tandheilkundige hulp noodig, staat de

zaak anders dan in geneeskundige ziekenfondsen, waar ieder lid slechts een enkele keer ziek is. Maar een tandarts heeft men altijd noodig. Er is dus geen kwestie van, dat tandheelkundige hulp volgens hetzelfde verzekeringssysteem geregeld kan worden als op dit oogenblik bij de geneeskundige ziekenfondsen het geval is.

Deze zeer theoretische kwestie zou ik in de aandacht van de commissie willen aanbevelen, om te onderzoeken in hoeverre dit gepaard kan gaan met het verleenen van tandheelkundige hulp aan on- en minvermogenden, om langs dien weg propaganda te maken, welke vergeten is te probeeren.

De Voorzitter: U vergeet, dat de premie zoo laag kan zijn, omdat zich maar een klein gedeelte aanmeldt. Ik voorzie dat wanneer in de toekomst de propaganda onder de fondsleden meer uitgebreid wordt, meer leden zich zullen aanmelden met gevolg, dat de premie moet worden verhoogd. Maar U vergeet een anderen factor n. l. dat tegen den tijd dat de propaganda is doorgevoerd heel veel leden hun mond in orde hebben. Wij krijgen een gestadige opruiming zoodat aan hetgeen overblijft niet zooveel is te doen.

De heer Bruske: Mijnheer de Voorzitter. Wij dwalen af. Deze zaak hoort niet in het kader van deze bespreking thuis. Wanneer deze zaak werkelijk ter hand moet worden genomen, moet zij worden bestudeerd en het doet schade aan het nut van deze bespreking wanneer wij op deze wijze afdwalen. Het inzicht van de heeren Nord en Visser geeft blijk van een dwaling. Ik kan niet begrijpen; dat men iets zoo grondig wil bespreken zonder behoorlijke studie er van te hebben gemaakt, terwijl men in de ziekenfondscommissie dit alles heeft bestudeerd en daaromtrent gegevens heeft. Ik zou U daarom willen voorstellen de algemeene beschouwingen in deze richting niet voort te zetten, maar met het oog op het gevorderde uur over te gaan tot de stellingen.

De heer J. Sanders Ezn.: Mijnheer de Voorzitter. Ik ben het met den heer Bruske eens, dat de vergadering het best doet zich bij het onderwerp te houden, maar ik moet met hem van meening verschillen, dat de algemeene beschouwingen niet het belangrijkste zijn en met Uw verlof, Mijnheer de Voorzitter, zou ik een kleine algemeene beschouwing willen houden.

Jaren geleden heb ik behoord tot die menschen die zeer sceptisch gestemd waren omtrent de mogelijkheid van tandheelkundige behandeling in de ziekenfondsen. Ik ben zelfs als verklaard scepticus in de ziekenfondscommissie benoemd en ik ben langzamerhand —

waarschijnlijk voor een groot deel onder de enthousiaste leiding van hem, die zooveel jaren voorzitter van de ziekenfondscommissie is geweest — tot andere meening gekomen. In hoeverre het mogelijk zal zijn om voor de ziekenfondsen wat goeds te doen, dat moge voorloopig nog onbeantwoord blijven, maar dat neemt niet weg, dat er in heel veel plaatsen toch wel een groote mogelijkheid is. Maar men verlieze daarbij een ding niet uit het oog! Wanneer er in de ziekenfondsen tandheelkundig iets goeds gedaan zal worden, iets wat men kan volhouden, iets waarvan men later zelfvoldoening heeft, dan moet er systematisch worden gewerkt, dan moet er ook tegelijk behoorlijk propaganda worden gemaakt en onder het publiek en — helaas is dit nog noodig — ook onder de tandartsen, voor een goede mondhygiëne. Dan moet er propaganda worden gemaakt voor schooltandklinieken; dan, kortom, krijgen wij het geheele programma van de Maatschappij, dat wij als een en ondeelbaar geheel moeten beschouwen; wij kunnen er niets van missen, willen wij in de ziekenfondsen iets goeds bereiken.

Er is door anderen gesproken over het weinige eigenbelang, dat op dit oogenblik de collega's hebben bij de ziekenfondsbehandeling. U vergunne mij met een enkel woord daarop terug te komen. Men verlieze niet uit het oog, dat wij over 5 jaar anderhalf maal zooveel tandartsen hebben als op dit oogenblik. De concurrentie wat de prijzen betreft zal zeker niet uitblijven. Dat is een zeer geoorloofde concurrentie; en alleen de allersterksten en de allerbesten en de allersgeschiktsten zullen zich op hun standpunt kunnen handhaven om aan de concurrentie niet mee te doen. De anderen moeten mee. Het is ongetwijfeld noodzakelijk, wil men niet achter de omstandigheden aanloopen, maar ze leiden, dat wij allen, op dit oogenblik al, enkelen of velen van ons, verschillende onzer collega's op de goede paden ten opzichte van de ziekenfondsen. In een stad als Amsterdam met 700.000 inwoners zijn meer dan 350.000 lid van een ziekenfonds. Wij maken propaganda voor tandheelkunde, voor mondhygiëne; ongetwijfeld zal de vraag naar tandheelkunde stijgen. Die 350.000 zullen veel meer tandheelkundige hulp over eenige jaren behoeven, dan op dit oogenblik. Zij zullen er om vragen. Welnu, zonder eenigen twijfel zal voor de komende tandartsen een flink débouché kunnen worden gevonden in de hulp van de ziekenfondsen.

Nog een enkel woord. Er is gesproken over de kracht van de organisatie. Wat kunnen wij er aan doen, die kracht van de organisatie te versterken? Dat is toch ook iets dat hierbij ter sprake komt.

Er is in Den Haag onder alle tandartsen die aan de ziekenfondsen werkzaam zijn maar één lid van de Maatschappij. Er zijn er vijf. Hoe het in Den Haag is gesteld kan ik niet beoordeelen en wij

kunnen dat individueele geval buiten beschouwing laten. Maar wij moeten er in het algemeen naar toe, dat wij van de ziekenfondsen gedaan krijgen: geen verbintenis dan met leden van de Maatschappij! Hoe krijgen wij leden van de Maatschappij, hoe krijgen wij alle fatsoenlijke collega's onder de vleugelen van de Maatschappij? Er is naar mijn meening een voornaam iets; elk van de tandartsen, die niet lid is van de Maatschappij moet door de anderen worden geboycot, moet niet als fatsoenlijk lid van het beroep worden beschouwd. Dat is de eenige manier om het beroep sterk te maken. Wij zijn in gunstige omstandigheden. Men make niet bij zich zelf een vergelijking met de Mij. voor Geneeskunst. Daar streeft men onder heel andere auspicien, daar heeft men zich al veel meer en meer gesteld op het standpunt van de vakvereeniging in engeren zin. Wij behoeven nog niet voor onze eigen belangen op te komen. Al het vechten in de ziekenfondsen is bijna alleen en uitsluitend ter wille van anderen, is alles nog een ideëel belang. Dat maakt ons sterk en maakt dat niemand zich van ons behoeft te vervreemden om eenige bepaling, die wij treffen. Wij maken geen bepalingen, waartegen iemand gevoelsargumenten kan aanvoeren omdat zij hem te veel doen denken aan de vakvereeniging. Er is geen sprake van dat wij dit doen. Wij behartigen niet onze belangen in engeren zin, maar van het volk en daardoor (maar in een verwijderde toekomst) ons eigen belang. Maar er is geen sprake van, dat wij iets zouden doen, dat ook den meest fijngevoelige onder ons zou kunnen bewegen zich van ons af te scheiden. Dat kunnen wij in het oog houden wanneer wij ons standpunt bepalen ten opzichte van de ziekenfondsen.

Elk fatsoenlijk collega behoort in de Maatschappij. Wil hij het niet dan achten wij hem niet gelijkgerechtigd. Ik weet dat dit zeer kras is. Maar wanneer wij het niet doen dan zullen wij vandaag of morgen, zeker wanneer er wat collega's meer komen, de kracht van onze organisatie zien afbrokkelen in plaats van toenemen. Op dat standpunt moeten wij ons stellen en ons streven moet er naar zijn onze werkzaamheden zoo in te richten, dat wij moreel recht hebben ons op dit standpunt te blijven stellen.

De heer van Andel: Mijnheer de Voorzitter. Ik wou hieraan nog iets toevoegen omdat het niet voldoende ter sprake is gekomen. Ik heb mij bijzonder verheugd over hetgeen de heer van Hasselt heeft gezegd, n. l., dat het van onder op moet komen. Het lijkt alsof wij de menschen iets willen opdringen. Wij moeten met onze propaganda de menschen overtuigen, dat het verschaffen van goede tandheelkundige hulp beteekent bevorderen van de volksgezondheid. Als wij voortgaan met het publiek te doordringen, dan moeten wij oppas-

sen, dat wij niet den schijn op ons laden, dat wij ons opdringen. Nu is het volgens mij altijd zeker geweest, dat niet in de eerste plaats de ziekenfondsen de volksgezondheid verzorgd hebben maar de medici en zoolang de medici in 't algemeen van tandheelkunde nog zoo weinig begrip hebben, zal het evenveel succes hebben als wij het publiek bewerken. Daarom vraag ik den heer Bruske: Wat heeft de commissie en onze Maatschappij gedaan om onder de medici zelf propaganda te voeren, om hen te overtuigen dat het belang van de volksgezondheid eischt den menschen tandheelkundige hulp te geven. Wanneer bij de opleiding van de medici aan dat punt voldoende aandacht werd geschonken, dat geen medicus de practijk ingaat tenzij hij overtuigd is, dat alleen prophylaxis het kwaad zal kunnen stuiten, dan geloof ik, dat onder het volk vanzelf behoefte zal worden gevoeld aan tandheelkundige hulp. Als dat het geval is behoeven wij niet bang te zijn dat ziekenfondsen geen hulp verschaffen. Terwijl, indien wij voortgaan propaganda te maken onder het volk, ik vrees, dat het te veel den schijn zal hebben, dat wij dit voor de volksgezondheid noodig vinden, maar dat de medici dit niet vinden.

De heer Bruske: Mijnheer de Voorzitter. Misschien antwoord ik den heer van Andel niet als hij wenscht en ik weet niet of mijn antwoord hem bevredigt omdat ik niet weet in welke richting zijn vraag zich beweegt. Wij hebben voor zoover het ons mogelijk was medici ingelicht. Om een voorbeeld te geven. Bij de Ziekteverzorgingswet hebben wij met de Mij. voor Geneeskunst breede besprekingen gehad over het nut van de tandheelkunde. Wij hebben vertegenwoordigers van die Mij. bij ons gehad; wij hebben samen gesproken en hun verteld wat onze meening was. Juist door dat advies van medischte zijde is de commissie-Koolen tot opstellen van het Ziekteverzorgingswetsontwerp, is de tandheelkunde daarin opgenomen als factor van de volksgezondheidsverzorging en dus gelijkgesteld met alle andere onderdeelen.

(Wordt vervolgd).